

Objedinjeni izvještaj o radu Mješovite komisije za sprovođenje Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori, Mješovite komisije za sprovođenje Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Jevrejske zajednice u Crnoj Gori i Mješovite komisije za sprovođenje Temelnog ugovora između Crne Gore i Srpske Pravoslavne Crkve

Saradnja između Vlade Crne Gore i vjerskih zajednica odvija se kroz brojne oblasti, uz stalnu komunikaciju i direktan dijalog. Država Crna Gora u kontinuitetu razvija intenzivnu institucionalnu saradnju sa vjerskim zajednicama, prije svega putem rada Mješovitih komisija koje su uspostavljene radi sprovođenja zaključenih ugovora. Ove komisije čine predstavnici Vlade Crne Gore i predstavnici vjerskih zajednica.

Vlada Crne Gore potpisala je četiri Ugovora sa vjerskim zajednicama, i to:

- Temeljni ugovor između Crne Gore i Svete Stolice;
- Ugovor o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori. Na osnovu člana 12 stav 3 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", broj 80/08), Vlada Crne Gore je na sjednici od 3. aprila 2014. godine, donijela je Odluku o obrazovanju dijela Mješovite komisije za sprovođenje Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori. Odluka je objavljena u "Službenom listu CG", br. 22/2014 od 16.5.2014. godine, a stupila je na snagu 24.5.2014.;
- Ugovor o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Jevrejske zajednice u Crnoj Gori. Na osnovu člana 12 stav 3 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", broj 80/08), Vlada Crne Gore, na sjednici od 3. aprila 2014. godine, donijela je Odluku o obrazovanju dijela Mješovite komisije za sprovođenje Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Jevrejske zajednice u Crnoj Gori. Odluka je objavljena u "Službenom listu CG", br. 22/2014 od 16.5.2014. godine, a stupila je na snagu 24.5.2014.;
- Temeljni Ugovor između Crne Gore i Srpske Pravoslavne Crkve. Na osnovu člana 12 stav 3 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", br. 80/08, 14/17, 28/18 i 63/22), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. maja 2023. godine, donijela je Odluku o obrazovanju dijela Mješovite komisije za sprovođenje Temelnog ugovora između Crne Gore i Srpske Pravoslavne Crkve. Odluka je objavljena u "Službenom listu CG", br. 58/2023 od 9.6.2023. godine, a stupila je na snagu 17.6.2023. godine.

Za sprovođenje svakog od ovih ugovora formirane su posebne mješovite komisije. Administrativno-tehničke poslove za potrebe Komisija obavlja Ministarstvo pravde – preko Direktorata za saradnju sa vjerskim zajednicama.

Uzimajući u obzir činjenicu da Ministarstvo pravde redovno izvještava Vladu Crne Gore o aktivnostima Mješovitih komisija, u nastavku dostavljamo objedinjeni Izvještaj o radu Mješovitih komisija.

Islamska zajednica u Crnoj Gori

Vlada Crne Gore je 2012. godine potpisala Ugovor o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori. Ovim Ugovorom garantuje se puni pravni identitet Islamske zajednice u Crnoj Gori, na cijeloj teritoriji Crne Gore. Na osnovu gore navedenog Ugovora, Vlada Crne Gore, na sjednici od 3. aprila 2014. godine, donijela je Odluku o obrazovanju dijela Mješovite komisije za sprovođenje ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori.

U skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore, br. 08-2912/3 od 19. decembra 2013. godine, tadašnje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava formiralo je Mješovite komisije za sprovođenje Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori.

Kopredsjednik/ca i članovi/ice dijela Mješovite komisije učestvuju u radu Mješovite Komisije radi vršenja poslova, u skladu sa članom 23 Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori broj 01-427 od 30. januara 2012. godine.

U toku 2025. godine došlo je do više personalnih promjena članova Komisije, što nije uticalo na rad iste.

U skladu sa Ugovorom Mješovita komisija ustanovljena je s ciljem da raspravlja o pitanjima od zajedničkog interesa koja proističu iz Ugovora, a koja zahtijevaju nova ili dodatna rješenja.

Rad Komisije

Tokom 2025. godine Komisija je razmatrala realizaciju ranije donesenih zaključaka, kao i više pitanja od značaja za položaj Islamske zajednice.

Realizovane su posjete sljedećim institucijama: Specijalnoj bolnici za plućne bolesti „Dr Jovan Bulajić“ – Brezovik; Opštoj bolnici „Blažo Orlandić“ – Bar i Opštoj bolnici Bijelo Polje. Cilj posjeta bio je utvrđivanje primjene principa halal ishrane odnosno provjera primjene odredbi Ugovora koje se odnose na poštovanje vjerskih prava pacijenata islamske vjeroispovijesti, posebno u dijelu ishrane u skladu sa halal standardima. Tokom posjeta izvršen je neposredan uvid u rad bolničkih kuhinja i organizaciju ishrane, kao i razgovori sa odgovornim osobljem. Konstatovano je da su higijenski i organizacioni uslovi na zadovoljavajućem nivou, da su zdravstvene ustanove upoznate sa vjerskim potrebama pacijenata, te da se u značajnoj mjeri poštuju principi halal ishrane. Otvoreno je i pitanje ostvarivanja vjerskih prava lica lišenih slobode i lica u policijskom pritvoru, te je dogovoreno da se aktivnosti nadzora prošire i na ustanove zatvorske i pritvorske sistema, uz plan da se sve predviđene posjete realizuju do II kvartala 2026. godine.

-Restitucija imovine vjerskih zajednica -

Pitanje restitucije imovine vjerskih zajednica istaknuto je kao centralna tema rada Komisije. Komisija je razmatrala radni tekst Zakona o restituciji, koji predstavlja inicijalnu osnovu za dalju stručnu i institucionalnu raspravu, značajan fiskalni uticaj zakona koji će imati ovaj Zakon, kao i to da je prioritet model naturalne restitucije. Tokom rasprave otvorena su ključna pitanja: potreba formiranja radne grupe za izradu nacrtu zakona; uloga Mješovite komisije kao savjetodavnog tijela; nepostojanje jedinstvene i sveobuhvatne evidencije oduzete imovine; potreba preciznog normiranja referentnog perioda i pravnog kontinuiteta vlasništva. Posebna pažnja posvećena je pitanju vakufske imovine, pri čemu je ukazano da ovaj institut nije adekvatno prepoznat u važećem pravnom sistemu, što dovodi do otežanog dokazivanja

vlasništva u sudskim postupcima, kao i problema u ostvarivanju aktivne legitimacije Islamske zajednice u zaštiti imovinskih prava. Zaključeno je da je neophodno: formirati radnu grupu kao nosioca izrade nacrtu zakona; izvršiti sveobuhvatno mapiranje i evidenciju imovine; normativno urediti status vakufske imovine.

U okviru ostalih pitanja razmatrana su i pitanja koja se odnose na licenciranje Medrese „Mehmed Fatih“. Konstatovano je da je uspješno okončan proces licenciranja ove obrazovne ustanove, čime je riješeno dugogodišnje pitanje. Ovaj korak ocijenjen je kao historijski značajan za afirmaciju vjerskog obrazovanja u Crnoj Gori. Kao naredni korak najavljeno je zaključivanje sporazuma o njenom finansiranju.

Ukazano je na izazove u komunikaciji sa Ministarstvom kulture, uključujući smanjenje finansijske podrške projektima, izostanak pravovremene komunikacije, kao i nedovoljnu uključenost u projekte obnove i zaštite vjerskih objekata. Ocijenjeno je da je neophodno unaprijediti institucionalnu saradnju u ovoj oblasti.

Jevrejska zajednica u Crnoj Gori

Jevrejska zajednica u Crnoj Gori osnovana je 2012. kada je sa Vladom Crne Gore potpisala ugovor o međusobnim odnosima, čime je jevrejska vjera priznata kao jedna od zvaničnih religija u državi sa svim pravima i obavezama koje iz toga proističu. Jevrejska zajednica Crne Gore daje veliki doprinos ukupnoj međuvjerskoj sinergiji u Crnoj Gori i njen je značaj u društvu primjetan i visoko cijenjen. Država Crna Gora sa Jevrejskom zajednicom Crne Gore ima intenzivnu institucionalnu saradnju, prije svega, kroz djelovanje Mješovite komisije, koju čine predstavnici Vlade i Jevrejske zajednice.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 03. aprila 2014. godine donijela Odluku o imenovanju dijela Mješovite komisije za sprovođenje Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Jevrejske zajednice u Crnoj Gori, koju čine predstavnici Vlade Crne Gore i predstavnici Jevrejske zajednice u Crnoj Gori.

Kopredsjednik/ca i članovi/ice dijela Mješovite komisije učestvuju u radu Mješovite Komisije radi vršenja poslova, u skladu sa članom 21 Ugovora o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Jevrejske zajednice u Crnoj Gori broj 01-432 od 31. januara 2012. godine.

U toku 2025. godine došlo je do više personalnih promjena članova Komisije, što nije uticalo na rad iste.

U skladu sa Ugovorom Mješovita komisija ustanovljena je s ciljem da raspravlja o pitanjima od zajedničkog interesa koja proističu iz Ugovora, a koja zahtijevaju nova ili dodatna rješenja.

Rad Komisije

Tokom 2025. godine Komisija je razmatrala realizaciju ranijih zaključaka, sa posebnim fokusom na pitanje uvođenja košer standarda u Crnoj Gori. Predstavnici Jevrejske zajednice informisali su Komisiju da projekat još nije finalizovan, ali da su preduzimane aktivnosti u cilju definisanja zakonskog okvira za uvoz i distribuciju košer hrane. Istaknuta je potreba da se omogući zakonit i transparentan uvoz košer hrane, posebno u kontekstu turističkih kretanja, imajući u vidu povećan broj turista iz Izraela tokom vjerskih praznika. Tokom rasprave otvoreno je pitanje distribucije košer hrane i eventualnih nepravilnosti u njenom prometu. Ukazano je na potrebu da se obezbijedi puna zakonitost u obavljanju ovih aktivnosti, uključujući poštovanje poreskih propisa i izdavanje fiskalnih računa u slučaju komercijalne djelatnosti. Dogovoreno je dostavljanje relevantnih podataka nadležnim organima, kako bi se omogućilo sprovođenje kontrole od strane Poreske uprave.

-Restitucija imovine vjerske zajednice -

Komisija je razmatrala radni tekst Zakona o restituciji. Otvorena su pitanja prikupljanja dokumentacije, utvrđivanja pravnog kontinuiteta, kao i statusa imovine bez nasljednika. Predstavnici Jevrejske zajednice istakli su da je prioritet razvoj zajednice, uključujući izgradnju sinagoge i kulturnog centra, imajući u vidu ograničene mogućnosti povraćaja imovine.

Srpska Pravoslavna Crkva

Vlada Crne Gore je 3. avgusta 2022. potpisala Temeljni ugovor sa Srpskom Pravoslavnom Crkvom, broj 01-3965 od 3. avgusta 2022. godine ("Službeni list CG", broj 96/22). Na osnovu gore navedenog Ugovora, Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. maja 2023. godine, donijela je Odluku o obrazovanju dijela Mješovite komisije za sprovođenje Temelnog ugovora između Crne Gore i Srpske Pravoslavne Crkve („Službeni list CG“, broj 58 od 9. juna 2023. godine).

Kopredsjednik/ca i članovi/ice dijela Mješovite komisije učestvuju u radu Mješovite komisije radi vršenja poslova, u skladu sa članom 19 Temelnog ugovora između Crne Gore i Srpske Pravoslavne Crkve.

U toku 2025. godine došlo je do više personalnih promjena članova Komisije, što nije uticalo na rad iste.

U skladu sa Ugovorom Mješovita komisija ustanovljena je s ciljem da raspravlja o pitanjima od zajedničkog interesa koja proističu iz Ugovora, a koja zahtijevaju nova ili dodatna rješenja.

Rad Komisije

Tokom 2025. godine ključna tema rada Komisije bila je izrada nacrtu Zakona o povraćaju oduzete imovine. Predstavnici Srpske Pravoslavne Crkve dostavili su nacrt zakona, izrađen uz korišćenje komparativnih rješenja iz zakonodavstava drugih država, prije svega Republike Srbije i Republike Hrvatske, kao i prakse zemalja istočnoevropskog pravnog sistema. Nacrt je dostavljen sa ciljem da posluži kao osnova za dalju stručnu i institucionalnu raspravu, kao i za pribavljanje komentara od strane predstavnika Vlade Crne Gore i drugih vjerskih zajednica. U diskusiji je istaknuto da je potrebno formirati radnu grupu sa učešćem svih vjerskih zajednica, koja bi bila nosilac daljih aktivnosti na izradi zakonskog teksta. Takođe je naglašeno da prioritet u postupku restitucije treba da ima modelitet naturalne restitucije, dok bi se drugi vidovi obeštećenja primjenjivali u slučajevima kada povraćaj imovine nije moguć. Posebna pažnja posvećena je pitanju dostavljanja preciznih podataka o imovini koja je predmet potraživanja, imajući u vidu da bez pouzdanih evidencija i procjena nije moguće dalje postupanje prema Vladi Crne Gore. Ukazano je i na problem dokazivanja prava svojine zbog protoka vremena, kao i na potrebu normativnog uređenja pitanja aktivne legitimacije, odnosno utvrđivanja subjekata ovlašćenih za podnošenje zahtjeva za restituciju. Tokom rasprave istaknuto je da je neophodno uključiti sve vjerske zajednice u proces i omogućiti im da dostave komentare na nacrt zakona u razumnom roku, kako bi se obezbijedio inkluzivan pristup i ravnopravan tretman.

Otvorena su i pitanja pristupa vjerskoj službi u zdravstvenim i kaznenim ustanovama, pri čemu je ukazano na potrebu daljeg unapređenja u ovoj oblasti, uključujući i proširenje aktivnosti na Upravu za izvršenje krivičnih sankcija.

Takođe su razmatrana pitanja socijalnog i zdravstvenog osiguranja sveštenstva, posebno u kontekstu statusa monaštva i načina njihove prijave u sistem obaveznog osiguranja, kao i pitanja finansijske odgovornosti organizacionih jedinica crkve, imajući u vidu njihovu unutrašnju organizaciju i stepen autonomije. U tom kontekstu naglašena je potreba jasnog razgraničenja između crkveno-pravnog i građansko-pravnog subjektiviteta, kako bi se obezbijedilo adekvatno normativno rješenje u skladu sa pravnim sistemom Crne Gore.